NRC gaat uit

Van Hiroshima naar Little Pony

Joyce Roodnat

Het Holland Festival speelt buiten. Hatsune Miku. Tokyo Story. Vassiliki Papageorgiou.

Goed. Ik slenter naar de glazen draaideur van de Stopera. Voor wie niet in Amsterdam bekend is: dat is dat uitgestrekte gebouw van beton en rosbiefrose marmer aan de Amstel waarin Stadhuis en Opera gecombineerd zijn. Op de passage ernaartoe waait het altijd. Nu ook. Het is mooi weer, maar iedereen flappert.

En iedereen heeft blauw haar.

Nu ja, iedereen... Dat is overdreven. Maar ik verbeeld het me niet. Ik zie ladingen meiden met grote nylon pruiken, wit en abrikooskleurig, maar de meeste zijn turquoise als de South Pacific. Jongens spoten hun eigen haar in die kleur. *Lolita style* uitgedost pompt dit publiek de Stopera vol subcultuur. Dit zijn de fans van Hatsune Miku, uitgelopen voor de popopera *The End* die speciaal voor haar werd geschreven. Hatsune Miku is een Japanse superster, met miljoenenaanhang over de hele wereld. Ze bestaat niet. Ze is een computerprogramma. Een *open source*- internetfenomeen. Treedt ze op, dan is ze een hologram.

Maar in de Stopera, in de hal, op de trappen, in de foyer, bestaat ze wél. Iedereén is hier Hatsune Miku, iedereen is deel van dit evenement. Ik ook, al heb ik geen blauwe pruik. En ook de twee zwaarlijvige jongens, die zo te zien doorgaans tussen de beschimmelde pizzadozen achter hun laptop zitten. Waar ze Hatsune Miku volgen. Dit concert is totaaltheater, binnen en buiten de zaal en met inbegrip van het publiek.

Hier is het Holland Festival voor. Het programmeert The End, en *parbleu*, daar is het jonge publiek dat minister Bussemaker (zie haar cultuurbrief 'Ruimte voor cultuur') zo graag wil winnen voor creativiteit en cultuur - en ik met haar, want kunst verruimt de geest op een manier waar geen dope tegenop kan.

Op de donderende klanken van Keiichiro Shibuya's electronische muziek snelt Hatsune Miku gigantisch over het podium. Erotisch als *Little Pony*. Seksualiteit speelt geen rol, dit gaat over sterfelijkheidsbesef, doodswens en *teen angst*. Aangespoord door een reusachtig wit Pokémonkonijn wisselt ze van plaats met haar spiegelbeeld. Alice in helleland, ze heeft geen keus.

De oranje vlammen en verkrampte zwarte ledematen echoën de atoombom op Hiroshima. Dat oorlogstrauma resoneert in veel Japanse kunst, ook nu nog en natuurlijk ook in de film *Tokyo Story*. Meesterwerk uit 1953 van Yasujiro Ozu en opnieuw uitgebracht (en iedereen zou 'm moeten gaan zien, want deze film is zo mooi. Ozu is trouwens de held van filmgenieën als Martin Scorsese). Niet dat iemand het in Tokyo Story over Hiroshima heeft. Maar het besef is levensgroot.

Iedereen in dit familieverhaal is bedrukt. Intimiteit is onmogelijk, want iedereen kijkt naar beneden. Iedereen in álle Ozu's films kijkt naar beneden, wat extra opvalt doordat hij met zijn consequent laag geplaatste camera juist inspeelt op die neergeslagen blikken. Op het station van Tokio neemt men afscheid. Beleefd, beschneiden, afstandelijk. Op de achtergrond hangt een bord met zwarte letters. Niks bijzonders, zulke borden horen bij stations. Maar let op, kijk goed en je leest: „Hiroshima".

Podium Mozaïek is een buurttheater in Amsterdam-West. Geen voor de hand liggende plaats voor een Holland Festivalconcert. Maar dat is stilletjes de koers aan het verleggen, heb ik het idee. Het programmeren van het tieneridool Hatsune Miku is een aanwijzing. Hier naartoe verkassen ook. Het concert *Van Byzantion tot Istanbul* van de Turkse componist Selim Dogru gaat van start. Het swingt en kreunt en het publiek wil meedoen, maar de muziek biologeert zo dat meedeinen niet gaat. Ik val voor zangeres Vassiliki Papageorgiou: ze heeft een stem als een bos belletjes, en beweegt nadrukkelijk niet-uitbundig - danse surplace. Dat is uitzonderlijk, meestal pakken vocalisten uit met hun motoriek. Na afloop vraag ik haar er even naar. „Het zingen vraagt al mijn aandacht", zegt ze. „Ik dans niet *for fun*, ik dans *for music*." Ze is Grieks, ze komt uit Athene. Maar u zingt ook in het Turks. Klopt, de Griekse muziek is voor haar net zo vanzelfsprekend als de Turkse, ze loopt warm voor de traditionele klanken van allebei. „Ik ben een vierde generatie Turkse in Griekenland. Mijn overgrootouders zijn uit Izmir naar Griekenland gevlucht. In 1922, in de tijd van de ramp." Ze bedoelt de Grieks-Turkse oorlog. Die klinkt nog door in haar stem, bijna honderd jaar later.

Ze signeert haar cd voor me: „For hope and freedom, Vassiliki".

De Keuze van NRC

Een selectie uit het cultuuraanbod

Film

TAXI TEHERAN

Het met een Gouden Beer bekroonde *Taxi Teheran* is al de derde film die Jafar Panahi, sinds het hem in Iran werd verboden te filmen, voltooide en het land uit liet smokkelen. Taxi Teheran is ogenschijnlijk, en oneerbiedig gezegd, een speciale aflevering van het tv-programma *Taxi*, waarin de regisseur zich voordoet als taxichauffeur en passagiers oppikt die hij met weinig woorden 'bekentenissen' ontlokt. Taxi Teheran herinnert ons eraan dat auto's en films bevrijdende vehikels kunnen zijn voor de geestkracht van de mens. In de laatste scène strooit hij niet alleen zand in de ogen van de Iraanse censor, maar scherpt ook de blik van de westerse toeschouwer.

Taxi Teheran. Regie: Jafar Panahi. In: 25 bioscopen. Miniretrospectief in Eye. ●●●●○

In **Taxi Teheran** doet de regisseur zich voor als taxichauffeur, hij filmde 'bekentenissen' van passagiers.

De Smaak van ... **Cecile Wentges**

Met GET LOST brengt Cecile Wentges (34) kunst- en zakenwereld samen op de Zuidas: 7 bedrijven, 9 kunstenaars, 1 kunstroute.

Zien en luisteren

KUNST OP DE ZUIDAS

„Ik kom uit een echte Rotterdamse havenfamilie. Na mijn middelbare school studeerde ik kunst in Florence en Parijs, maar daarna ging ik toch economie studeren. Toen ik eenmaal voor Vopak werkte, een Rotterdams opslagbedrijf, wist ik dat het de verkeerde weg was. Ik zegde mijn baan op en ging de Gerrit Rietveld Academie doen. Voor mijn eindproject bouwde ik een brug tussen het gebouw van de Gerrit Rietveld Academie en het advocatenkantoor Loyens & Loeff ernaast. Een brug tussen kunst- en zakenwereld. Voor de kunstroute GET LOST deed ik hetzelfde: bedrijven verbinden met kunstenaars. De kunstroute laat het publiek verdwalen langs de kunstwerken die het opleverde."

getlost-atroute.com; 12 juni t/m 27 sept op de Zuidas.

Noémie Goudal maakt grote, kartonnen collages van gefotografeerde gebouwen en fotografeert die opnieuw.

Boeken

JOSEPH BRODSKY

Bij de Russische-Amerikaanse dichter en Nobelprijswinnaar Joseph Brodsky (1940-1996) moet je altijd bedacht zijn op een verrassende wending. Zijn rijke, geweldige oeuvre is nu vertaald. Lees ook de annotaties.

Joseph Brodsky: **Strohalmen voor de lezer. Een ruime keuze uit de gedichten**. Samengesteld en geannoteerd door Kees Verheul. De Bezige Bij, 812 blz., 59,90 euro ●●●●●

Tentoonstelling

NOÉMIE GOUDAL

De Franse Noémie Goudal is gebiologeerd door de verhouding tussen mens en natuur, tussen artificieel en echt, tussen oppervlakte en diepte. Ze fotografeerde betonnen gebouwen uit Frankrijk, België en Engeland en maakte er vlakke papieren collages van, zo'n anderhalve meter hoog. Sommige lijken op bunkers, andere op de brute architectuur van de jaren zeventig. Goudal fotografeerde ze opnieuw in de branding of in leeg landschap - op plekken waar het oog geen houvast heeft.

Noémie Goudal: *The Geometrical Determination of the Sunrise*. T/m 23 aug. in FOAM, Amsterdam. ●●●●○

Theater

INTERVENTION

In de boeiende, soms complexe voorstelling *Intervention* onderzoeken Naomi Velissariou en Bram Suijker identiteit in de digitale wereld. De spelers bevinden zich in een klinisch verlichte ruimte, als een laboratorium. In een meesdepende monoloog bewijst Luna (Velissariou) dat de mens niemand is, niet meer dan een geboortedatum, een voorkeur voor een boek. Iemands persoonlijkheid is slechts een constructie. Intervention dwingt tot nadenken.

Intervention. Theater Frascati, Amsterdam. T/m 26/9. ●●●●○

FOTO BOB BRONKHORST

De musical **Kiss of the Spider Woman** is geen typisch gezinsuitje

Musical

KISS OF THE SPIDER WOMAN

Twee mannen in een cel, de een zit er als politiek gevangene, de ander wegens een zedendelict, dat is de ongebruikelijke intrige voor de musical *Kiss of the Spider Woman*, naar het boek van de Argentijnse schrijver Manuel Puig, die nu voor het eerst in Nederland wordt opgevoerd. Het is een intrigerend specimen van een ideeënmusical, mijlenver verwijderd van het uitje-met-het-hele-gezin dat te vaak met dit genre wordt geassocieerd. Een musical kan ook méér te vertellen hebben.

Kiss of the Spider Woman door Opus One. Het Zonnehuis, Amsterdam t/m 5/7. Inl. opusone.nl ●●●●○

Beleven

RUIGOORD

„Onder de rook van de Amsterdamse haven ligt Ruigoord. Een vrije plek tussen de olietankers en de windmolens, een plek om te dansen en te feesten. De plek doet me denken aan vroeger. Al zolang als ik besta, gingen we in de zomervakanties naar een klein vakantiehuisje in Zeeland. Wij, de kinderen, zaten achterin de auto. We reden Rotterdam uit, langs de vlammende schoorstenen bij Pernis, voorbij de stalen keten en beton. Zodra we naar links gingen richting Middelburg, begon het groen, de vuurtorens, het water, de rust. De vakantie was begonnen. Feest. Ruigoord vertegenwoordigt de werelden die bij mijn leven horen. De industriële wereld van mijn vader, en die van schoonheid, ongerepheid en vrijheid. In allebei voel ik me thuis."

Lezen

MIGUEL RUIZ

„Een vriendin van mij raadde me aan het boek van Miguel Ruiz te lezen. *The Mastery of Love: A Practical Guide to the Art of Relationship*. Ruiz is een Mexicaanse spiritualist en kenner van de sjamanistische Toltec-leer. Ik las het in een nogal wankele periode in mijn leven. Op mijn 28ste zegde ik mijn baan, huis en relatie op om naar de kunstacademie te gaan. Dit boek heeft me geholpen bij die transformatie. Ook nu, als ik het even niet weet, pak ik het erbij. En steeds lees ik er iets nieuws in."

Inspireren

RIJKSAKADEMIE

„De Rijksakademie in Amsterdam is een heel bijzonder instituut. Het is geen reguliere school of academie, het is een instituut waar al afgestudeerde, zeer getalenteerde kunstenaars een werkplek krijgen om zich verder te ontwikkelen. Aimeé Zito Lema zit er bijvoorbeeld, zij is een van de kunstenaars die een werk maakte voor GET LOST. Ik kwam veel op de Rijksakademie toen ik bezig was met een kunstproject in de Rotterdamse haven. Ik deed er onderzoek naar een speciale verf om die grote, witte tanks van Vopak, mijn vroegere werkgever, te beschilderen. Verf waarvan het pigment onder invloed van zon en regen langzamerhand zou verdwijnen."

Rinskje Koelewijn